UN NOM, UN MÓN

XEVI PLANAS xplanas@presencia.cat

Edgar Lee Masters

Qui desitja que després de la mort un epitafi honori la seva memòria, pot córrer el perill que la seva voluntat no tan sols no sigui respectada, sinó que sigui grotescament traïda. Hi ha cementiris que mostren d'una manera cruel l'esperit de revenja cap a alguns morts de qui va encarregar-ne l'epitafi. Morir no té solució. Tampoc no en té ser enterrat sota l'estigma d'un epitafi malignе.

Hi ha maneres subtils de redactar epitafis per fer la punyeta al mort. Per exemple, intentant fer creure que el mort va tenir una vida plaent, per molt que el seu periple fos un calvari. «A la meva làpida, m'hi han cisellat aquestes paraules: 'Gentil va ser la seva vida, i els seus elements tan ben proporcionats que la natura podria proclamar a l'univers: això era un home.' Els qui em van conèixer somriuen davant aquesta retòrica buida», va escriure Cassius Hueffer.

Amb ànim de deixar constància de la realitat de la seva vida, Hueffer va afegir a la seva queixa: «El meu epitafi hauria de ser: 'La vida no va pas ser gentil amb ell, i els seus elements es van combinar de tal manera que va declarar la guerra a la vida, i en aquesta guerra el van matar.' Quan vivia no aguantava per res del món les llengües verinoses, i ara que sóc mort he de suportar un epitafi gravat per un ximple!»

Edgar Lee Masters.

Hueffer és una de les 243 veus que des del més enllà exposen la seva veritat última en un monòleg dramàtic al cementiri literari que Edgar Lee Masters (Garnett, 1868-Melrose Park, 1950) va construir el 1915 a *Spoon River Anthology*. Traduït per Jaume Bosquet i Miquel Àngel Llauger, aquest llibre és finalment a l'abast en català un segle després gràcies a *Antologia de Spoon River*, l'edició que n'acaba de publicar Llibres del Segle. Manuel Costa-Pau, un dels grans savis del sistema literari català des dels llunyans temps en què va dirigir el catàleg en català d'Alfaguara, va fundar Llibres del Segle el 1991 a Gaüses. Ara li han agafat el relleu a Llibres del Segle des de Girona dos fills: el poeta Roger Costa-Pau i la periodista Marta Costa-Pau. La nova etapa de l'editorial s'estrena amb aquest cor de veus poètiques de personatges enterrats a Spoon River i amb *L'arquitectura de la llum*, el nou llibre de poesia d'Antoni Clapés, en què cada paraula és un dard que fa diana: «L'escriptura. Contra l'estranyesa de viure. Contra la mort diferida.»

AMB PEUS DE PLOM

ANTONI DALMASES adalmasesx@presencia.cat

No ens cal odiar-los

Sovint, en passar per davant dels prestatges, els ulls ressegueixen els títols dels llibres fins que en trobo un que em suggereix la idea d'una lectura anterior o un passatge lligat a la pròpia experiència. Llavors no puc evitar aturar-me en un fragment que la memòria manté viu o llegir, a l'atzar, qualsevol pàgina. I gairebé sempre acabo enganxant-m'hi. Ahir em va tornar a passar. Buscava una referència a les pàgines del clàssic espanyol *El lazarillo de Tormes*, per il·lustrar l'actitud tan espanyola i absurda de l'hidalgo que oculta la seva misèria material i moral amb altiva vanitat. I, com deia, m'hi vaig enganxar fins que vaig rellegir sencera la deliciosa novel·la, tan divertida, tan mordaç. Tot gaudint de l'agudesa del narrador, vaig pensar que l'espanyol és una llengua preciosa i sàvia, com totes les llengües, i que em resulta impossible odiar un idioma i una cultura tan bells, amb una literatura plena d'autors i d'obres imprescindibles, que estimo perquè m'han ajudat a entendre el món i a entendre'm una mica. Una cultura que no necessito odiar per poder estimar la meva. A diferència de molts espanyols, que per ser algú necessiten odiar la meva llengua, el meu país, la meva cultura i tot el que no sigui seu. No, a nosaltres no ens cal odiar-los. S'ha de ser molt desgraciat i trist per refermar l'amor a una cultura a base de destruir, prohibir i menysprear la dels altres. No, a nosaltres no ens cal odiar-los, però ells fan tots els possibles perquè no els estimin...

FILÒSOF DE BUTXACA

ANDREU MAS amas@presencia.cat

Ignacio Diego, (*President de Cantàbria*) «Catalunya és irresponsable, no com Cantàbria. Ja està bé de pretendre més asimetries de les quals ja al llarg de tota la història de la democràcia, i abans i tot, s'han beneficiat els catalans.»

«És una enorme desgràcia no tenir talent per parlar bé, ni la saviesa necessària per tancar la boca.»

Jean de La Bruyère (1645-1696). Escriptor i moralista francès